

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XVI.

Број 8.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у недељу 30. Априла 1906.

ЗВАНИЧНО.

Закон

од 17. јануара 1906.

О ВЕРОИСПОВЕДНИМ ОДНОСИМА.

МИ ФРАЊО ЈОСИП ПРВИ,

по милости божјој

цесар аустријски, краљ чешки и т. д.

и

апостолски краљ краљевина Угарске, Хрватске,
Славоније и Далмације

потврђујемо

предложени нам у основи по хрватско-славон-
ско-далматинском сабору

закон

о вероисповедним односима.

I.

О вероисповестима.

§. 1.

Свака законито призната црква или верозаконска заједница овлаштена је свој верозакон јавно исповедати.

§. 2.

На празнике и свечане дане било које законито признате цркве или верозакон-

ске заједнице не сме нико у непосредној близини места, где се и за време док се служба божја држи, вршити послове и радње, којима би се свечаност сметала или умањивала. Исто вреди за улице и места, којима иду свечани опходи, док они пролазе.

§. 3.

Црквене или богоштовне општине не могу ускратити на свом гробљу место за пристојан гроб припадника друге вероисповести:

а.) ако се на гробљу налази породична гробница покојнога иноверца.

б.) ако у подручју управне општине, где је иноверац преминуо или где је нађена лешина, нема гробља за чланове цркве или верозаконске заједнице, којој покојник припада.

§. 4.

За богоштовне потребе цркве или верозаконске заједнице дужне су непосредно доносити особе, које тој цркви или верозаконској заједници не припадају, само у толико, у колико та дужност извире из стварнога патроната, из

других реалних терета, или је основана на приватноправној подлози, или је на послетку грунтовно осигурана.

§. 5.

У колико су намети, пристојбе, приноси и издавања у корист законито признатих цркава и верозаконских заједница њихових опћина и службеника основани на закону или обичају или на признатом штатуту, или су установљени с одобрењем надлежне управне области, утериваће се путем политичке оврхе уз обдржавање прописа постојећих за поједину врсту тих даћа.

Исто тако даваће управне области своју помоћ при оврхи одлука надлежних области законито признатих цркава и верозаконских заједница према свећеницима, службеницима и управним органима њиховим, којима се они са службе и надарбине, односно плаће или с управе црквеном имовином одстрањују, или свргавају, или на њихово место успостављају, или којима буду пресуђени на ношење трошкова поведена против њих поступка, или којима се предузимају мере за осигурање уредне управе црквеном имовином, у колико су такве одлуке у складу с постојећим грађанским законима и с црквеним у краљевинама Хрватској и Славонији ваљаним прописима.

§. 6.

У опћинана или градовима, где би се из опћинских сретстава давала припомоћ у богоштовне сврхе, треба да у таковој припомоћи према исказаној потреби учествују у праведном размеру све вероисповести, које у подручју града или опћине постоје.

§. 7.

Претстојници, службеници и припадници једне цркве или верозаконске заједнице не смеју вршити функције богослужења ни душобрижништва над припадницима друге цркве или верозаконске заједнице, осим тек у изнимним пригодним случајевима, ако буду по душобри-

жнику или службенику друге цркве или верозаконске заједнице замољени, да обаве чин, који њима припада, или ако им је вршење таквих функција и без нарочитог позива допуштено по правилима те друге цркве или верозаконске заједнице.

Функције извршене унаточ тим одредбама немају правне ваљаности, па имају области на молбу повређене приватне особе или верозаконске заједнице пружити сходну помоћ.

§. 8.

При женидбама међу припадницима разних хришћанских вероисповести може се привођење на женидбу очитовати пред душобрижником вереника или веренице.

При таким женидбама имају оглашења бивати у цркви једнога и другога заручника.

§. 9.

Надлежни душобрижници дужни су, ако намераваној меповитој женидби нема запрека основаних на женидбеним прописима, обавити оглашење, чим буду за то замољени и потребите им исправе предложене, те о томе заручнику своје вероисповести издати уредовну сведоџбу.

§. 10.

Неће ли душобрижник једног заручника да обави оглашење намераване меповите женидбе, или не започне ли с оглашењем у року од 14 дана, од како буде за то замољен, то су у случају, ако оба заручника бораве у истој управној опћини, довољна оглашења тек од душобрижника другог заручника уз писмену сведоџбу два сведока о томе, да је дотични заручник пред њима замолио свога душобрижника за обаву оглашења, а потоњи је то ускратио.

Ако пак заручници не бораве у истој управној опћини, обави ће на темељу такве сведоџбе оглашење она управна област I. молбе, у подручју које има уредовно седиште душобрижник, који неће да обави оглашење.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

§. 11.

Не буде ли један од душобрижника издао заручнику своје вероисповести писмену сведоцбу о уредно обављеним оглашењима за његову страну, овлаштен је душобрижник другог заручника, обавивши оглашење, предузети венчање на темељу писмене сведоцбе два сведока о томе, да је дотични заручник пред њима замолио свога душобрижника за сведоцбу о обављеним оглашењима, али му је таква сведоцба ускраћена.

§. 12.

Сведоци, који не знају писати, могу своју изјаву у случају прве алинеје §. 10. те §. 11. дати у записник код душобрижника, који има да обави венчање. На место писмене сведоцбе по другој алинеји §. 10. довољна је свагда записничка изјава сведока код дотичне управне области.

Сведоци треба да су пунољетни мушкарци и дотичноме душобрижнику познати.

§. 13.

Против вереника, женидбених сведока и душобрижника, који суделују код венчања особа разних хришћанских вероисповести, а да пре тога нису обављена оглашења по пропису §. 10. или да није предлежала сведоцба предвиђена у §. 11., поступа ће управне области по §. 24. овога закона.

Истој казни потпадају и сведоци напоменути у §. §. 10. и 11. ако се огреше против прописа истих параграфа.

II.

О прелазу из једне вероисповести у другу.

§. 14.

Прелаз на коју од закврито призна тих хришћанских вероисповести слободан је по властитој одлуци свакоме, ко је навршио 18 година живота.

§. 15.

Ко намерава прећи, има ту своју намеру очитовати своме надлежном душо-

брижнику у два пута и то први пут сам, а други пут осам дана после првога очитовања у присутности два пунолетна сведока, те од душобрижника затражити писмену сведоцбу о својим очитовањима.

Ускрати ли надлежни душобрижник издати затражену сведоцбу или у опће саслушати прелазнике, доста је, ако сведоци у присутности прелазниковој очитују код надлежне управне области I. молбе, да је дотичник пред њима изјавио надлежном душобрижнику намеру своју, да жели прећи из његове вероисповести односно да дотичника није хтео саслушати надлежни душобрижник. У последњем случају има на то прелазник очитовати намеру своју.

О тој записничкој изјави управна ће област одмах обавестити како душобрижника оне вероисповести, из које дотичник смера иступити, тако и душобрижника оне цркве, у коју жели ступити.

§. 16.

Пошто онај, који прелази, покаже од надлежнога душобрижника издану му сведоцбу душобрижнику оне вероисповести, у коју жели прећи, или пошто потоњи душобрижник прими од управне области обавест о записничкој изјави (§. 15.), дотична је црква потпуно овлаштена, да прими у своју свезу онога, који жели прећи.

Прелаз је довршен, чим душобрижник дотичне цркве изјави прелазнику, да га прима.

§. 17.

Душобрижник, који прими у своју цркву новог члана, дужан је путем управне области I. молбе одмах о томе обавестити надлежног душобрижника оне вероисповести, којој је прелазник дотле припадао.

Душобрижници имају оне, који су на њихову вероисповест препли, уписати у књигу прелазу уз назнаку дана, кога су примљени.

Изводима из ове књиге исказује се вера онога, који је прешао.

§. 18.

С ваљано обављеним прелазом престају унапредак сва на верозаконској свези основана права и дужности онсга, који је прешао, према цркви или верозаконској заједници, којој је дотада припадао.

§. 19.

Прелаз предузет мимо одредбе овога закона нема правне ваљаности. Осим тога имају се сви учесници у такову деловању казнити по пропису §. 24.

III.

О вероисповести деце.

§. 20.

Законита или законитом изједначена деца следе веру својих родитеља ако оба родитеља припадају истој вероисповести.

Незаконита деца следе веру материну. Находима и у опће таковој деци, којој родитељи нису познати, одређује веру ако је непозната, онај, који их бесплатно узме на отхрањење иначе тотор.

§ 21.

Код мешовитих бракова могу супрузи пре или после венчања уговорити, да сва или поједина деца следе веру материну.

Такав уговор могу супрузи само између себе ваљано углавити. Уговор губи снагу, ако један или оба родитеља пређу на другу вероисповест.

Обвезе једнога или оба родитеља, дане ма коме трећем, немају правне снаге.

Ако уговора нема, следе деца вероисповести очевој.

§. 22.

Верозаконска припадност детета установљена по 20. и 21., не може се мењати пре навршене 18. године живота, осим у следећим случајевима:

1. У мешовитим браковима могу родитељи код деце испод 7 година споразумно у границама §. 21. променити вероисповест, којој су до тада припадала по закону или уговору.

2. Кад један или оба родитеља или кад незаконита мати пређе на другу ве-

роисповест, поступа се с децом испод 7 година, као да су после прелаза рођена.

3. С позакоњеном децом, која нису навршила 7 година, поступа се, као да су рођена у законитом браку.

4. У изузетним и особита обзира вредним случајевима, а нарочито у интересу јединства верскога одгоја, може надтоторствена област на молбу родитеља, тотора или других особа, којима припада право одгоја, допустити промену вере деце изнад 7 а испод 18 година.

§. 23.

Родитељи и тотори, који узраде против ових прописа, казни ће се по §. 24.

У случају повреде тих прописа, имају области поступати по §. §. 25. и 26. и одредити, што закону одговара.

IV.

Прелазне и заглавне установе.

§. 24.

Прекршаји овога закона казни ће се глобом до 300 К. У случајевима особито тешким или случајевима поврата, може се уз глобу изрећи и казан затвора до 30 дана.

§. 25.

За поступак по овом закону надлежне су управне области у редовитом молбеном течају.

Рок утоку је 14 дана.

Поступа се редовно уреда ради.

§. 26.

Препори о верозаконској припадности детета из мешовитог брака установљеној уговором родитеља, решавају се ипак само на захтев оца, матере или тотора. Такав со захтев може ставити, докле год дете не наврши 7. годину живота.

§. 27.

Кр. хрватско-славонско далматински владин одео за богоштовље и наставу, одреди ће до потребе иза правомоћности одлуке, да се дете упише у матице оне вероисповести, којој по одлуци припада.

§. 28.

Упис у матице једне вероисповести, обављен на темељу правоћне одлуке, није одвисан од брисања из матице оне вероисповести, у матицама које је дете било пре уписано.

§. 29.

Верозаконска припадност особа, које нису припадници краљевина Хрватске и Славоније, просуђује се као год и особни њихов статус у опће по законима њихове домовине.

За начин верозаконскога прелаза њихова обављена у краљевинама Хрватској и Славонији, вреде установе овога закона. Тек ако они не припадају ни једној од цркава или верозаконских заједница признатих у овим краљевинама, имају они своју намеру, да желе приступити у коју законито признату цркву или верозаконску заједницу, очитовати код управне области I. молбе, која ће о томе обавестити душобрижника оне цркве или верозаконске заједнице, у коју они желе ступити.

§. 30.

Закон овај стаје на снагу даном проглашења.

Тога дана губе снагу сви закони, наредбе и прописи, који су у опреци с овим законом.

§. 31.

Проведба овога закона поверава се бану, који се подједно овлашћује, да изда потребите за provedбу наредбе.

Дано у Бечу дана седамнаестог јануара године хиљаду деветсто и шесте.

[М. П.]

ФРАЊО ЈОСИП в. р.

Стјепан Ковачевић в. р.

Dr. Теодор гроф Пејачевић в. р.

НЕЗВАНИЧНО.

Одлука високе кр. Курије у манастирској парници.

3022. број 1906. гр.

Краљевска Курија.

У име Његова Величанства Краља.

У редовној парници, коју су Јован Мецијан романски прав. митрополит, Јован Пап, арадски и Никола Попеа карансебешки прав. романски епископи као тужитељи покренули против Георгија Бранковића православног српског патријарха и митрополита, Дра Ђорђа Летића, темишварског, Гаврила Змејановића вршачког прав. српског епископа, Исака Дошена архимандрита и Стевана Николића игумана као тужених ради установљења заједничке својине на манастире и манастирска имања, налазећа се у поседу и под јурисдикцијом (правно подручје) српске прав. цркве у угарској, пошто је парницу будимпештанска краљ. табла одлуком својом под бројем 10571/ех 1905. ревидирала, услед утока утужених краљевска Курија је у свом јавном заседању одржаном 18-ог априла 1906 год. донела следећу

Одлуку:

Краљ. Курија, — мењајући решења обадва доња суда, — проглашује ненадлежним кр. судбени сто судити у овој тужби из разлога недостатка делокруга, те наређује, да се тужба тужитељима натраг поврати; уједно обвазује тужитеље солидарно, да у року од 15 дана под теретом ексекуције имају платити и то: Георгију Бранковићу срп. прав. патријарху и митрополиту I-редном утуженику 700 круна, Дру Ђорђу Летићу темишварском прав. епископу II. редном утуженом 300 круна, Гаврилу Змејановићу вршачком срп. прав. епископу III-редном утуженом 400 круна, Исаку Дошену архимандриту IV-редном утуженом 300 круна и Стевану Николићу V-редном утуженом 300 круна.

Разлози.

Краљ. Курија пре свега установљава, пошто је приговор против територијалног делокруга краљ. судбеног стола учињен, да према томе против, — у овој ствари донесене одлуке другостепенога суда, — у смислу 4 тачке 59 §-а 59. зак. чланка од године 1881. има места даљем утоку.

Што се пак учињених самих приговора тиче: према разлозима одлуке другостепенога суда немају истина основе они приговори утужених, да је услед застарелости престао судски делокруг и надлежност; даље да се делеговање суда у опште не односи на манастире; и напослетку да се овом тужбом за тим иде, да се о верском карактеру ових, под делокруг грађанскога суда не спадајућих установа суди; али је међутим основан на основу XXX зак. чланка из 1868. год. учињен онај приговор утужених да у делокруг делегованог судбенога стола предмет ове тужбе не може спадати зато, што се у истој тражи судско установљење заједнице и на оне непокретнине, што леже на земљишту Хрватске и Славоније, које државе у правосудству уживају право самоуправе, те се према томе делеговање суда на њих не може односити.

Тужитељи у својој тужби то износе, да како се јединствена православна црква, која је постојала у земљама угарске круне, на двоје разделила, те према томе оних 27 манастира, који се и сада у поседу и под јурисдикцијом утужених налазе, а од којих појединце побројаних 19 леже у земљама Хрватско-Славонске краљевине — такођер спадају под деобу, то онда они у првом зачелу прве тачке петитума своје тужбе, траже: да суд призна, да сви православни на простору угарске круне, дакле и они у Хрватској и Славонији лежећи манастири сачињавају заједничке православне верске установе обе источно православне цркве, а имање истих сачињава заједнички иметак обе цркве на који иметак услед хијерархичке раздеобе те две цркве, румунска православна црква има иста права као и српска прав. црква, те према томе има права поделу тих некретнина тражити; а у другом зачелу исте тачке своје тужбе, као и у молбама садржанима у 2. и 3-ој тачци траже само као резултат горе означеног судског установљења, да се црквена јурисдикција над прав. манастирима, који леже на просторији Угарске, — међу две митрополије тако подели, да они манастири који леже у крајевима онде где су Румуни у већини, са читавим својим иметком припадну великосибирској прав. митрополији и да се ставе под њему јурисдикцију и према томе у име њиховог дела, који им од заједничких манастира припада, да се

бездински, сентђурађски и месићски манастир са свим својим покретним и непокретним иметком и правима досуде у својину и посед румунској православној цркви и да се ставе под њену јурисдикцију.

Из овог садржаја тужбених молби јасно се види, да исте једно са другом стоје у непосредној вези и односно да су молбе садржане у другом зачелу прве тачке и даље у другој и трећој тачци, изнете само као последица оног судског установљења, које се траже у првом зачелу прве тачке: то се тужба само укучно и само као целина може пресудити, дакле мериторно судско расположење морало би се по природи саме ствари протегнути и на непокретности, које леже на територију Хрватске и Славоније.

Како пак Хрватска и Славонија по 48. §-у XXX. зак. чланка од 1868. год. имају судску самоуправу; то је несумњиво, да се превишњом одлуком од 3. маја 1902, добивена делегација будимпештанског судбеног стола, као у ужем смислу узетог угарског суда не односи на непокретности, које леже на земљишту споменутих краљевина, и краљ. судбани сто, на основу ове делегације није надлежан да у меритуму суди о тужби, која се односи и на непокретности у Троједници.

Нестор српско-православних епископа вискокопреосвештени Господин Боко-Которски епископ *Др. Герасим Петрановић*, испустио је после кратког боловања у 86. години свога живота своју племениту душу у својој резиденцији Котору 18. овог месеца, а сахрањен 21. о. м. у цркви манастира Савине.

Ако је икоја конзисторија, објављујући смрт свога архијереја, могла с образом рећи, да се њен архијереј преселио у вечност у тој и тој години свога *примернога и побожнога живота*; то је с пуним правом могла рећи православна епископска конзисторија Боко-Которска у својој посмртници за свога архијереја Герасима.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

„Дубровник“ је донео о животу, раду и сахрани епископа Герасима следеће податке и извештај:

„Од када је стао на снагу, посветио је цео живот књижи српској и добру народном. Обилан му је књижевни рад; он са својим пок. братом чувеним Др. Божом Петрановићем и блаженопок. митрополитом сарајевским Ђорђем Николајевићем, уређивао је ондашњи далеко чувени часопис: „Српско-Далматински Магавин“, те су великијех заслуга стекли, будући са њиме народну свијест Срба Далматинаца. Око часописа тога били су се окупили сви виђенији и бољи књижевници онога доба. Преосвештени владика Герасим са својим радом стекао је врло лијепо и завидно име. Дарежљив и благе нарави био је и многу је сиротинску сузу осушио, а живот му је пун добријех дјела. Помагао је свештенике и учитеље у њиховом родољубивом раду, а исто тако и књижевнике.

Основао је фонд из кога ће се издржавати на наукама занатлије на напредним и вјештачким занатима. И што је најславније, приходи су му били мали, и оно што је давао закидао је од уста својих.

Родио се у Шибенику 23. Априла 1820. године. У своје родном мјесту свршио је основну школу, гимназију и богословију у Сремским Карловцима, филозофију у Загребу. Много година био је професор у задарској клерикалној школи, затијем архимандрит и подпредседник Конзисторије из кога је својства наименован Епископом новоустановљене Епархије Боко-Которске, Дубровачке и Спичанске, у којој је до смрти своје остануо, премда су била нуђена много виђенија мјеста.

Примио је објет у Ман. Крупи 14. Окт. 1844; рукоположен за ђакона 9. Дец. 1844. 20. Јула 1846. за свештеника; произведен за архимандрита 6. Дец. 1855.; наименован за Епископа 25. Фебр. 1871.; потврђен 9. Маја 1874; исталиран 26. Маја исте године.“

„Сав Котор освануо је у црнини и оживио у неком тужном миру и на особит начин. У 8 сати спровод се упутио из Конзисторије, гдје је и стан владичин, око цијеле вароши до цркве св. Луке, гдје се часком уставио. Пред црквом је говорио прето Душан Васиљевић о животу и раду покојникову у кратким цртама. Од цркве се је спровод упутио

према обали, гдје је мртво тијело унесено и на лађу положено, па одатле пренето на Мељине. Један дио изасланика, војничких власти и чиновника превезао се с лађом, коју је војничка власт добровољно уступила за ову прилику. Сила друштва и корпорација било је заступљено. — У Мељинама је мртве остатке дочекао владика Милал, који је по сата прије присио с Кирилом Митровићем, новоименованим епископом црногорским. С Мељине се упутио спровод према манастиру Савини гдје је одржато опијело, које се је свршило у 2 часа по подне. Из цркве манастирске изнесоме тијело и пронесоме га око цркве, па га спустише у гроб који је покојни Герасим сам још 1878. саградио“.

И ако је блажене памети епископ Герасим дочекао леп век, ког је већином провео живећи умерено у здравом крају у здрављу, у ком се дугом веку што-но реч сит нарадио и у школи и у цркви и на књижевном пољу; ипак је отишао Богу на истину с једном великом тугом и раном на срцу.

А та његова туга и рана састојала се у томе, што је он желео и молио се Богу, да му се дијецеза придружи матери цркви српској митрополији карловачкој.

И не дочека је сиромашину испуњену, а како је желео да још то дочека!

Но, што њему не беше суђено да дочека, дај Боже, да је његов последник дочека испуњену, што већ данас није тако немогуће, као што беше за његовог живота.

А могућност остварења те жеље, и то не само његове, него и сваког православног Србина, назиремо ми у „новом курсу“, који је ставио себи у задатак, да се Далмација здружи са својим посестримама Хрватском и Славонијом, и чим се то помоћу моћне „здружене браће“ учини, по себи ће се решити и питање, куда да потпадне и две српске епископије у Далмацији.

На глас о смрти блажене памети епископа Герасима, благоизволела је Његова Светост наредити да се на резиденцији патријарашкој истакне црна застава и смрт је његову дао огласити великим звоном.

Као званично гласило српске јарархије у митрополији Карловачкој, изјављујемо пречасној конзисторији Боко-Которској своје учествовање у тузи за њеним добрим архијерејом

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilib.rs

Герасимом, ком нека је слава и хвала, а за вечан спомен код српског народа побринуо се он својим бесмртним делима. Д. Р.

Манастир Крушедол

од 1754.—1774. год.

(ГРАБА ЗА ИСТОРИЈУ ФРУШКОГОРСКИХ МАНАСТИРА).

Прибрао: Сава Петковић, парох.
[Добановци]
(Свршетак.)

Навешћемо још неколико класичних примерака „дерзновениа, прекословиа, упорности и укоризни“, што су забележени у записницима тога времена.

Како је јером. Симеон Дудић „безвремено отходио у Перњавор и паки себе повина не признавао“, то су му на сабову 10. марта 1765, „дали каштигу за три дни три псалтира у цјели очитати и 1000 метанија во цркви у 4 дне.“

„Бакон Лаврентије“ — тужи се братство у своје „Репорту“ од 29. марта 1766. — „неће своје дјаконске службе да извршава, но прети да ће ићи у Турску. За које јером. питал г. архимандрит: „Шчо ти је, те хоћеш да идеш у Турску?“ На кое одговорил дјакон, да вси знаду братија. И призвал отец архимандрит братију и по јединого испитивал и ни једин не знајет, но само хоће да буде поп.“

„Свињар Радоје“ — читамо у записнику од 2. маја 1766. — „дотерао свиње са свињама монастирским на салаш от Шелевренаца и затворио у обор. Десет глава били утекли и паки дотерали и казали монаху Саватију у вече. Саватије заповедил или да се отерају куда и продају, или да се потуку. Тако су утукли троје, а прочи пустили. Саватије от онаго меса отнел својеј снаји у Перњавор врећу меса. Када су Марадичани осчутили, да су потучене свиње на салашу, они људи чије су свиње хтели тражити, а Саватије послао човека слугама да месо сакрију, и сакрили, и тако се било зашчутило.

Радоје пак каже, да је свиње дотерао и за Саватија, да је он заповедио побити и да је снаи однео врећу меса у Перњавор, за које ми долу потписати во собрани обшче у трапези призвавши Саватију монаха и прочитаном јему, како што је показал по својеј совјести Радоје, и Саватије да је кривац и свима да

плати полу шчете и претензије марадичке 35 фор. Саватије не покорио сја исплатити. Тако по разсужденију обшчем дали јером. затворити у тамници 18 дана. У томе једин ден јером. пустили и отишел у Ђелију што би платил, и паки не хтел, за кое јером. паки г. архимандрит заповедил и метнули га под арест. Из ареста сказал, да је јером. остало у Ђелији 28 дуката у воштаници. Отишли отец архимандрит и хажи Никодим и тражили и преметали по Ђелији и не обрели нишче. Јегда пришел г. оберлајтнант Александр от Рашкович, и госпоја Ефимија оберлајтнантовица и измолили јером. пустити, а шчо би он, Саватије, исплатил монастиру 40 фор., што је за него монастир платил. И пустили га. Г. архимандрит наредил намесника, духовника и Мојсеја визитирати јером. и Ђелију, да би нашли оно 28 дуката, и отишли и оних дукатов не нашли, но други 18 дукатов нашли за иконом више врата и узели и у обшчину метнули код намјесника до далшег испитивања: откуд њему они дукати, и где су јешче они 28?“

На собору 29. септ. 1768. суђено је ону Христофору „за његово упорство, што он продао једно кљусе у Перњавор Пауну Малом за 13 фор. Огец архимандрит от попа Христофора изискивал на среду, да за ти 13 фор. купи Христофор чоху за Ђурдију, или наипаче да он сам себе купи за оно 13 фор. Тако он, поп Христофор отговарал, што он новце потрошил, коекуд и „немам откуда дати“. Тако посмотрихом, што новце потрошил, а на себе ничто не узео, но паче монастир притужује. Паки во арест затворен, докле или новце на среду не даде, или написмено даде, да монастиру неће досађивати.“

Међу овим многобројним тамним странама унутрашњега живота у овом монастиру, забележена је у сачуваним записницима тога времена једна једина свегла појава, коју на завршетку износимо, а о којој се претресало у братској седници од 9. јунија 1764.

Јером. Никодим одлучио, да иде у св. моста, да се поклони Гробу Господњем. Разуме се да је то изазвало код братије велику радозналост, јер поред незнатне калуђерске плате (12 фор. годишње), није могао смоћи грдан трошак за тако далек пут. Да би се ова сумњива ствар рашчистила, сазива архимандрит братски „собор“, на којем испитују Никодима:

„С каквим трошком хошчет поћи поклонити се и откуда притјажал себи трошак?“ На што је Никодим одговорио: „что от стрине 18 дуката имјејет и у Сентивану једин господар Недељко именов, објешчал 75 фор. дати, ашче појдет у Јерусалим, и паки, ашче благословение с допушчением Њ. Екселенције добијет поћи, надјејаније имјејет на господаре јешче, с поможением.“

Д о д а т а к.

Односи манастира Крушедола према прњавору и селу Крушедолу.

Прњавор је припадао манастиру. До год. 1761. састојао се из 19, од год. 1762. до 1773. из 25, а г. 1774. из 28 кућа. Становника је имао 1767. г. 163 душе. Те и идуће године поверена је ова парохија Лаврентију епископу „да добро позоврствујет, да не би која душа умерла без кршченија и исповједанија“. Духовник јој је те године био Христофор. Лаврентије је морао „во вејакују недељу и празничније дни учити Перњаворце обичним молитвам, то јест; Оче наш, Богородице Дјево, Вјерују во јединаго Бога и десет заповједи“.

И сам се архимандрит бринуо за њихово религиозно-морално васпитавање. Тако још 30. нов. 1758. „призваги су Перњаворци и савјетова отец архимандрит јешче да иду у црков за пост и молитву, за исповједание и воздржание поста сего“. (Тада „наредисмо и метнусмо кнеза у Перњавор Јовицу старог кнеза“). Но како су Перњаворци према цркви и религиозној настави били тада расположени види се из „Репорта“ од 30. септ. 1763., у коме се братија тужи, да „Перњаворци у црков слабо ходјат; молитве обичне неки знајут, а више их не знајут, но сад учат сја“. То је расположење трајало код ове већине и следеће године, када братство опет рапортира: „Једни знајут, а једни сад учат сја“, но зато ипак „исповједајут сја и причашчајут сја и безаконика не имјејет“. Да ли су кадгод уопће научили и они други прописане молитве — не налазимо потврде и не знамо, само видимо да се још и у год. 1765. констатује, да „молитве: Оче наш, Богородице Дјево, Вјерују во јединаго, једини знајут, а једини не знајут“.

Прњаворци су радили за манастире и пла-

ћали му десетак. Осим тога добивали су од манастира и по који комад земље за обрађивање. Услед тога долазили су по каткад и у сукоб са манастиром. Тако је 20. маја 1767. изаслао митрополит у манастир архимандрита шишатовачког Викентија, да реши један спор, који је, по исказу Прњавораца, потекао између њих и манастира услед тога „шчо је архимандрит три њиве испод ханте Марцилине узео бил, и Марадичаном објешчал дати“. У своје извештају реферише Викентије „да они (Прњаворци) земље имају задовољно и нигдје ни у једном Прњавору толико нема. А г. архимандрит склонио се Марадичане отбити и Перњаворцем оне њиве дао полак под аренду да даду од свакога јутра по један посленик, а полак им опрашта и то за ову годину докле жито скину, зашчо она земља испод ханте Марцилине даје се по обичају досадашњему под аренду људма с ким се погоде, а они у напредак, то јест Перњаворци, да буду довољни са оном земљом, што им се да. Господин пак архимандрит у напредак да им казује от стране добродолске до гаја двије њиве себе да начиве; а у долу добродолском от западне стране к Шатринцем да чувају зарад ливада и једин крат кад се им поделе да держе онако; треће њиве више салаша да им се соједине и тако да буду со тим довољни. А за поишче марве, гдје Крушедолци сељани поје марву своју тамо и они, а код куће на бунару старом далше да не чине штете, да по воћу и гају забрањеном марву не пушчају, а когда који скриви, господин архимандрит са заклетми старци и неколико старих Перњаворцев да га суде, и шчо му донесе суд, у протоколу соборном да ставе; непокорјајущи сја суду, да репортира двору Архиеп. митроп. и от туду да ожда резолуцију“.

На ово су Перњаворци пристали и потписали под тим извештајем оваку изјаву: „Паки потврђујемо горње нисмо и престајемо и подписујемо се бољшаго вјерованија и кресте полагајемо“. Наум Атанацковић кнез прњаворски с прочи ниже именовати кметови:

- + Јован Николић
- + Милија Шењанин
- + Јован Илић
- + Живан Васин.

Односи манастира према селу Крушедолу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

несу били особито топли и пријатељски. И сељани су, као и прњаворци, радили манастирску земљу, ради чега су долазили са манастиром често пута у конфликте, који су решавани међусобним договорима. Тако је 27. маја 1759. склопљен између манастира и сељана овакав уговор: Сељани не смеју у напредак без нашега (манастирског) знања и допущчења нигде почети орати, докле отец игумен у поље не изиђе и шњима скупа не договори сја, колико ће коме земље дати за орање. Тако како је лане поделио покојни архимандрит оне њиве које су сада под житом, онако и да оставу. Ако не буде који хотео орати и остане му њива, по царској резолуцији, игуман да узме и другом да даде, за сада шчо су њиве поорали озгор от виногради до гаја, оно тако да и остане; а шчо је било забрањено неколико јутара помежду оном малом шумом, за сад им се оставља; а у напредак коначно оданде да изиду шчо би сја могла онде шума подигнути испод оне њива; и мале шумице, шчо су стермоглавнице перњаворске њиве до сада биле, тамо и да и остане перњаворске и до после. Они који су сељани ушли у перњаворске њиве да изиду сада на поле испод перњаворски њива стермоглавнице пак даде сја сељаном за оне горње керчевине до Петра Раилића њиве да они ору во век“.

„Тако и Марко Шијачки, који је узорао ливаду на ново без допущчења гдје су биле ливаде, да да шчрофа две оке воска, зашчо је без допущчења орао и у напредак да оданде изиђе. И ктому учини сја мир измежду сељана и манастираца. От стране сељана био је: Атанацко Леонтијевић кнез, Ранисав . . ., Петар Велицки, Лука . . ., Петко Коцкарић, Јован Мешаја и јешче више от двадесет људи.“

И сељани су, као и Прњаворци, плаћали манастиру десетак. То видимо из седничког записника од 28. септ. 1772., где је убележен закључак братски по коме „у напредак от попа Николаја Шијачког¹, пароха села Крушедола десетак како вински, тако и житни и прочи, а за јего упорство и непокорност, узимати сва кога лета хоћемо. А сего лета за вински десетак примисмо у новцу 12 ф. готови и јешче 6. ф. о св. евангелисту Луки да хоће дати.“

¹ Никола Марковић (Шијачки) парох крушедолски упокољен 1750. год.

Више пута је између сељана и манастираца било неких спорова и распри. Често су им се интереси укрштавали, због чега је долазило и до тужаба. Тако су се г. 1766. потужили сељани спахилуку илчком и митрополиту Ненадовићу на манастирце. Овај је изаслао 17. јуна 1766. на лице места комисију у лицу протопрезвитера карловачког Јефимија Радовљевевића и митроп.-народног секретара Павла Ненадовића, која је са сељанима склопила овакав уговор:

1.) Сељани крушедолски могу своју марву пуштати на поток зоваљски да пландује, али само „до хендека, кога ће копати от потока горе под бердом, а далше никуд и никада. Но ако би покусили с' преступити, подлежу себје сељани сви за једног а један за све кашчигу, кромје наплате шчете, која се за право неће терпити.“

2. „Манастир реченим сељаном у поменутом зовалском долу поишче и пландишче оставља. Тако и сељани себе кренко обвезујут, свеколике ниве, и от стране и от скоро бивше онде, оставити и под траву держати и никакви усева, каквог год лица и вида били, не почињати; а сад у напредак на веки онај цели зовалски дол под ливади держе и марва не пушча под шчраф који је у царској заповеди положен и уговорен у комисији графа Фекете. персонала јего Екселенцији на којима ливадама общчева (?) мон. Крушедол оним крушедолским сељаном, кои су њиве и ливаде у зовалском долу имали от старине сено косити, под аренду на пласт како је у персоналовој комисији погођено по марјаш от пласта и то тако, да су дужни у сваки пут сељани манастиру јавити се и допущчено искати на колико пласта сена треба, и кад после пластови преброју се, да манастиру исправно без всјаке преваре плате и на томе да је дужан кнез и народни кметови покупити и манастиру новце изручити.“

3.) „Уговорено је, да сељани крушедолски у нивах своих, на грунту манастирском сушчих, торине и складове изкрче и њиве очисте.“

4.) „Изван нива ни најмөншег терна, или нове какове ливаде, или нове ниве без допущченија писменог от манастира Крушедола сељани крушедолски да се не усуде под шчраф који је у фекетиној комисији закључен на оне који шчету чине.“

О томе су уговору известили манастирци митрополита у своје „Рапорту“ (4. тачка) од 28. јуна 1766. године.

Извештај

о седници архид. епарх. конзисторије држаној у Карловцима 19. јануара (1. фебруара) 1906. под председништвом Његове Светости, Преузвишеног Господина *Георгија*. срп. патријарха.

1., Узето је на знање президијално расположење Његове Светости, да је на молбу Грабовчана и Свилошана поставио за администратора тамошње парохије јеромонаха ман. Гргетега о. Гедеона Петанека с тим да може и надаље уживати из ман. Гргетега припомоћ од 400. кр. годишњих.

2., Узет је на знање извештај Његове Светости, да је на уток против избора јереја С. П. за пароха у В. президијалним својим решењем *in suspenso* ставио извршење одлуке преч. архид. конзисторије донесене у тој ствари а да се долге речени јереј има сматрати администратором те парохије а уједно да је ради успоставе мира и реда у тој цркв. општини упутио онамо на трошак те цркв. општине надлежног окр. протопрезвитера, да мир и ред у тој цркв. општини уз евентуалну асистенцију политичке области успостави.

3., Узет је на знање извештај Његове Светости о рукоположењу патр. протосинђела и настојатеља ман. Гргетега Данила Пантелића, затим патр. протосинђела и управитеља ман. Хопова Дра Августина Бошњакковића у чин архимандрита; произведење јереја Косте Змејановића, пароха у Грку за протојереја, те рукоположење свршеног богослова Јована Поповића из Јакова за ђакона, а за тим за презвитера, који је одређен за администратора парохије у Врдику, затим рукоположење јерођакона ман. Вел. Ремета Кирила Секулића за презвитера јеромонаха и рукоположење монаха ман. Гргетега Илариона Живановића за јерођакона.

4., Публиковаће се интересованим странкама пресуда донесена у II. инстанцији по МЦ. Савету у бракоразводној парници М. Ј. из Д. пр. С. рођ. II. из Д. којом се овдашња пресуда у тој ствари у крештост одржава.

5., Узето је на знање президијално расположење Његове Светости, којим је за испитача веронауке у испитном поверенству за год. 1906 — 1908. на учитељској школи у Осеку предложио кр. зем. влади јереја Александра Живановића, катихету у Осеку.

6., Уступна се М. Ц. Савету извештај епарх. конзисторије Темишварске, да је протођакоп Ђорђе Звеквић из Темишвара иступио из православне вероисповести, те услед тога брисан из каталога свештенства те епархије.

7., Није одобрен закључак ванредне скупштин. седнице срп. правосл. цркв. општине у В. у погледу немира и нерада у тој цркв. општини, будући да Архид. Админ. одбор није рад те ванредне скуп-

штинске седнице одобрио ради незаконитости, је^р та цркв. општина није у смислу рескриптуалних наредба исходила од админ. одбора доволу за држање те ванредне скупштинске седнице.

8., Позвано је срп. правосл. парох. звање у В. Р. да уведе на основу исказа двојице поузданих људи у „допунителни протокол умрлих“ смрт пок. К. М. и извод из истог протокола свој конзисторији на претходни увид пошаље.

9., Поднета је министарству војном преставка, да за читав гарнизон у Петроварадину постави срп. прав. свештеняка, будући да садањи заменик „душепопечитеља“ на том месту не може без штете своје редовне душепопечитељске и капеланске дужности, ту службу обављати.

10., Уважена је молба јереја М. Ж. пароха у Н. К., да се ради телесне немоћи и старости стави у стање мира, те се за администратора те парохије именује јереј Ж. В. досадањи катихета на гимназији у М. с правом на половину с том парохијом скопчане дотације, а досадањи се лични капелан тога умировљеног пароха С. К. од те дужности разрешава и поставља за администратора упражњене парохије у В. На упражњено катихетско место на гимназији М. поставља се у привременом својству тамошњи снет. парох. помоћник јереј Д. Р. дочим се молба јереја М. Ж. за препоруку саб. одбору ради поделења припомоћи из јерархијског фонда одбија, будући да се исти јереј налази на парохији I. класе, где му је могуће држати личниог капелана, а по потреби и администратора, и да јерархијски фонд није пензионски фонд, већ да служи једино за дотирање слабије дотираног, а уз то болесног и немоћног свештенства.

11., За личног парох. помоћника с правом на половину свих берива осим стана, пароху Стевану Јанковићу у Крчедину постављен је на молбу тога пароха Александар Секулић, свршени богослов.

12., Уступљена је архид. адм. одбору молба јереја Јована Гомирца пароха у Јакову, да се та парохија из IV-тог у III. плаћевни разред подигне.

13., На притужбу срп. православне цркв. општине у Брестачу против кр. кот. и жупанијске области због неуредовања, да се там. припадници назаренске секте присиле, да своје дете у срп. правосл. вероисповести крсте, умолиће се кр. зем. влада, одео за унутарње послове, да сходне кораке у тој ствари предузме.

14., Расписује се стечај на упражњену парохију V. разреда у Брестачу и на парохију VI. разреда у Визићу.

15., Уступна се цркв. одбору у В. на изјашњење жалба протојереја У. Ђ. пароха у В. против поступка там. цркв. одбора у ствари продаје првог цркв. стола с десне стране у жен. препрати.

16., За администратора парохије у Шаренграду постављен је свршени богослов Александар Спајић из Илока а досадањи администратор те парохије јеромонах о. Гавримо Зарић додељен је братству ман. Хопова.

17., Уступају се конзисторијалном финансијском Др.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Тиги Авакумовићу, одветнику у Земуну на мњење и предлог сви списи у спору између Јереја П. М. из М. и тањ. учитеља С. В. због неовлаштеног узимања школске деце за облачање при сахрапи.

18., У бракоразводним стварима донесено је 34 одлука.

Извештај

о седници епархијске конзисторије бачке, држане у Новом Саду 7/20. фебруара 1906. године под председништвом Његова Високопреосвештенства Господина Епископа *Митрофана*.

Пошто је претходно одржана пленарна седница, на којој је бележников извештај о раду конзисторије за минуле три године епарх. скупштини са малим изменама усвојен, одредило је Његово Високопреосвештенство редовну седницу, у којој су присуствовали: г. г. потпредседник архимандрит *Георгије Видицки*, *Љубомир Куцусаревић*, окр. пртер сомборски, *Милан Ђирић*, окр. пртер новосадски, *Василије Стојадиновић* сист. парох. помоћник у Чуругу, *Др. Бранко Илић* адвокат новосадски, *Јован Т. Радић* веленоседник суботички, и фискал *Др. Тоша Гавански*. Извештава и бележи *В. Јанкулов* конз. бележник. Услед отписа високог Министарства издато упутство целом подручју, како се молбе за државну припомоћ имају инструирати. — Прочитан отпис Преосвећеног Епископа Дијецезана о произведеним чтецима, о рукоположењу монаха Ман. Ковиља Киријана Радосављевића за јерођакона. — Саопћена Јереју Н. Арсенивићу с. п. п. у Госпођинци одлука Саборског Одбора гледе уступања реактивираних сесије истоме на уживање. — Публиковане некојим свештеницима и удовама одлуке Саборског Одбора, којима се одлука одбија молба њихова за припомоћ. — Публикована свима интересовањима поново потврђена одлука конзисторије од стране Преч. МЦ. Савета у предмету Јер. Т. Димитријевићем нападнутог свештеничког избора у Суботици. — Поводом смрти пароха брестовачког Јер. М. Влашкалића уведена је туга у записник за покојником, за администратора постављен лични му капелан М. Лесковац и предузета даља расположења за попушење те парохије. — Узет на знање извештај бележников, да је по примитку отписа високог Министарства, којим се ђакон Ђорђе Павковић припушта к избору с. п. п. у Сомбору, президијално наређено обављање избора тога свештеничког места, те по прочитању извештаја конз. повереника о обављеном том избору ђакон Ђорђе Павковић потврђен за изабраног сист. парох. помоћника и учињено нужно расположење, како за рукоположење реченога за презвитера, тако и за администрацију Киријакове парохије. — Услед извештаја окр. пртера сомборског, да је Јер. Милан Зурковић по опорављењу од тешке болести на основу дужег апажања потпуно способан, да предузме своју парохију односно са истом спојене све свештеничке дужности да врши, разрешен је привр.

администратор његов Јер. Жарко Злоколица и као прот. капелан жабаљски на своје место враћен, а окр. пртер сомборски упућен, да Јереја Зурковића у парохију станишићску уведе. — Одређен избор на место сист. парох. помоћника (Киријакова парохија) у Сомбору. — Обзиром на пријаву једну из Рац Милитића, да је тамошњи парох оболео и да службе нема, позвата је цркв. опћина, да о здравственом стању пароху журно извештај поднесе. — Узет на знање извештај бележников о презид. расположењу у предмету прикупљања статистичких података. — Одбијена је молба цркв. опћине Чурушке да парох Теофановић оболелог парсха надаљског даље не замењује, Јер душепопечитељство у Чуругу услед ове замене уштрба није трпело.

Извештај

о седници епархијске конзисторије бачке, држане у Новом Саду 6/19. марта 1906. год. под председништвом Његова Високопреосвештенства Господина Епископа *Митрофана*.

После претходне одржане пленарне седнице, у којој су прочитана имена у последњој епарх. скупштини ново изабраних чланова конзисторије, те списак чланова саопћен М. Ц. Савету и свима подручним цркв. опћинама, затим прочитан отпис Преосвећеног Епископа Дијецезана о постављању Милана Ђирића окр. пртера новосадског за потпредседника конзисторије, одлука епарх. Скупштине о избору бележника и фискала, и њихове сталности, сви чланови који заклетву нису положили исту прописно положили, установљен распоред, по којем ће се чланови у седницама обређивати, те месеци Јули и Август за одмор проглашени —, мартовски турнус је одржао редовну седницу, у којој је председавао Преосвећени Епископ Дијецезан а присуствовали следећи приседници: *Милан Ђирић* потпредседник, *Милош Пашић* прота жабаљски, *Никола Теодоровић* парох брорвачки, *Ђорђе Павковић* с. п. п. сомборски, *Др. Јован Вујић* адвокат сомборски, *Др. Живко Продановић* лекар сентомашки и *Др. Тоша Гавански* фискал. Извештава и бележи *В. Јанкулов* бележник. — Узет на знање отпис Преосвећеног Епископа Дијецезана о рукоположењу ђакона Ђорђа Павковића за презвитера као и извештај бележников о президијалном расположењу за уведење истога у његову парохију. — Услед окр. наредбе вис. Министарства, да се називи места имају ради отклоњења забуна у званичењу употребљавати у званичном називу, издато је упутство подручју, да се у будуће поред старог

назива места, који се досад употребљавао и који је и на званичном печату, у загради испише мађарским словима званични назив, те поновљена наредба, да се при издавању извода из матица и нови келендар назначи. — Узет на знање отпис Министарства, којим једну исправку у матицама молским не дозвољава; о подарењу државне припомоћи канцеларијском особљу. — Заључено је, да се конзисторијални бележник рукоположи. — Саопћене три одлуке Преч. М. Ц. Савету поводом разних утока интересованим странкама. — Прочитано је 12 коначних бракоразводних пресуда. — Одбијена молба Димитрија Рапинеци др. из Лучке спроведена јерејем Т. Димитријевићем адм. јегарским ради пријема у православље, јер исти унијати нису правилно инструклисали молбу и несумњиво доказали могућност издржавања школе и цркве, свештеника и учитеља према нашим аутономним уредбама. — Стављен ад акта брзојав цркв. опћине станишићске, да се парох Зурковић у звање неповрати, јер је опћина апелирала на Министарство, пошто брзојав није званичан акт. — Достављен је вис. Министарству извод из протокола умрлих Милоша Милошева из Сегедина и поднесен извештај истом о забуни пароха при уважању клаузуле исправке у црквене матице с молбом, да високо исто дозволи накнадну исправку погрешно уведене клаузуле исправке. — Умољено високо исто, да једну исправку у матицама новосадским чим пре реши. — Узет на знање извештај црквене опћине у Рац-Милићу, да се парох способним изјавио дужности своје вршити, но је стављено у дужност опћини да у случају пловне неспособности одмах извести. — Извештен лични капелан у Мошорину, да тамошњи житељ С. П. има платичевском пароху платити за извод ону своту, коју исти парох погражује, или пак сам пријавити дотичнога пароха надлежној му власти, ако мисли, да је исти парох награду неправедно захтевао. — Издато парох. звању у Д. Сентивану упутство, како има једно посинење у црквеним матицама да забележи. — Услед извештаја пароха парабућског, да у Хоџачком женском кластеру има православне деце без наставе у вери, замољено је школ. надзорништво у Сомбору, да списак те деце набави и амо пошље. — Истом пароху издато упутство ради тражења исправке у црквеним матицама, а на молбу Раде Кобиларева из Жабља затражена дозвола за исправку. — Од-

бијена молба црквене опћине у Чуругу, да се у погледу наредбе за држање парастоса завештајних искључиво у суботне дане учини изнимка за завештаје којих су завештатељи још у животу. — Једно свештено лице као компетент на парохијско место упућено, да има бар од окр. пртера оверене преписе исправа поднети, јер од опћ. бележника и кнеза оверене исправе сва духовна власт не прима. — Молбе некојих свештеника и свешт. удова за државну припомоћ препоручене. — Извештен учитељски збор у Новом Саду, да конзисторија не може забранити да се одбију од св. причешћа старији, када се основна школа причешћује. — Одбијена молба цркв. опћине у Пивница, да може сто један у певници једном тамошњем житељу поклонити. — Одбијена тужба цркв. опћине у Ст. Бечеју против парохијског свештенства због ступања ових на пут цивилне парнице. — Извештен је парох чурушки, да је статистичком звању у Будимпешти дужан дати тражене податке. — Узет на знање проте сомборског извештај о спровођању обрачуна између Лудајића и Димитријевића те исти упућени, да оностраном изасланику трошковник солидарно плате. — Узет на знање извештај јереја Др. Јована Радивојчева о уведењу у звање админ. јегарског Т. Димитријевића и разрешењу Т. Милића. — Узет на знање извештај бележников о президијално постављеним члановима катехетама пол. месних школских одбора у Жабљу и Чуругу. — Умољен Саборски одбор да удовици пароха брестовачког стави у течај припадајућу мировину. — Одлука епарх. конзисторије вршачке о одбијању молбе за получение места прот. капелана у Вршцу публикована сврш. богослову С. Увалићу. — Донесено свега 74 решења.

Извештај

о раду седнице епарх. конзисторије вршачке, држане 20. марта (2. априла.) 1906. под председанштвом г. *Саве Стојишића*, окр. протопрезвитера панчевачког, као опуномоћеног заменика епископа дијецезана.

Поводом конкретног случаја у Иланци, допуњена су т. в. „Правила за издавање столова у епарх. вршачкој од год 1889.“ тако, да се певнички столови могу заслужним председницима ц. о. из почасти на употребу уступити, дотле, док су исти на челу цркв. општине. — Одобрен закључак цркв. општине у Белобрешци у свтари издавања једног

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILS.RS

стола уз напомену, да столове издаје цркв. одбор за не-скупштина. — Одговор министарства просвете, да не може издати наредбу у ствари крштења на заренске деце, уступљен св. арх. Синоду уз молбу за упуство. — Узето на знање решење епарх. скупштине о томе, шта све има да уђе у извештај конзисторије, који се епарх. скупштини подноси. Поводом тим умољен епископ — дијецезан да се у св. архијерејском Синоду заузме за измену наставне основе у погледу предавања веронауке у основним држ. и ком. школама. Даље умољен св. архијерејски Синод, да на надлежном месту поради, да срп. деца у основним државним школама оних места, где искључиво Срби живе или бар где је српски живаљ најјачи, све заповедне празнике светкују. — Окр. протопрезв. и парох. звањима издата упуства за поступак при испитима из веронауке, за објављивање у цркви сваке Нове Године броја рођених, венчаних и умрлих прошле године, за подишање извештаја о Назаренима, ман. управама за извештај о духовним утецају манастира и т. д. — Издата на изјашњење ј. В. О. пароху мраморачком тужба цркв. општине мраморачке. — Одбијена тужба Ј. У. рођ. П. из Јарковца, против ј. Ђ. пл. Б. као безпредметна. — Прикључен списима дописом Њ. Светости — патријарха достављени поднесак дра Емилијана Радића. — Саопћена подручним протопрезв. и парох. звањима уз сходно упуство одлука министарства просвете у ствари означања имена општине у изводима из матице и зван. дописима званичним именом и у ствари стављања датума по пов. кал. — На позив М. Ц. С. у ствари односија срп. прав. парох. свештенства према Румунима у погледу вршења св. тајана и других цркв. функција, решено је, одбити луговетске и уљманске Румуне с њиховом молбом, да буду примљени у српску цркв. заједницу. — Одбијена је молба цркв. општине у Врачевгају, да се за личног помоћника тамошњем пароху постави ј. Д. С. протопрезв. капелан белоцрквански са разлога што је на то место стечај расписан. Учињено је расположење за службу у тој општини преко Ускрса. — Узета на знање одлука МЦС., којом је одбијен позив ј. Г. П. против одлуке ове конзисторије и извештен о истој и речени јереј. — Изаслати ради истраге у Добрицу против там. пароха Г. П. чланови Б. П. и Др. М. М. — На молбу епарх. конзисторије бачке доставља се коначна бракоразводна пресуда М. Ц. С. М. Б. у Јарковцу и упуство парох. звању панчевачком. — На молбу цркв. општине Лесковачке умољено надсолгаборовско звање у Јаму, да учини пужне кораке за затварање крчме, која се преко пута од цркве налази. — Враћена молба православних Румуна из Луговета надсолгабировском звању у Н. Молдави са извешћем, да ова конзисторија нема ништа против адфилирања истих Румуна, белоцркванској прав. румунској парохији. — На пријаву председника цркв. општине у Суботици изашиле се ради санирања перада у тамошњој цркв. општини и обављања избора пароха протопрезв. Б. П. — Поводом молбе срп. цркв. општине у Свињици, да

тамошња комунална школа добије -Србина за учитеља, обратила се ова конзисторија поново како у овом, тако и у свима истопредметним случајевима на министарство просвете за коначно решење. — На дописе римокатол. цркв. општине у Фејертелепу упитана иста, којој је прав. цркв. општини најближа тамошња правосл. виноградска колонија. — На пријаву парох. звања златичког упућена цркв. општина златичка да умоли тамошњу полит. општину да одреди за сахрањивање досељених Чеха засебно место, уједно пријављена горња ствар и поджупанском звању у Лугошу. — На пријаву цркв. општине маложајске, да тамошњи администратор због болести не може да врши цркв. функције, учињено потребно расположење. — Узет на знање извештај парох. звања у Радими, Дубовцу, Белобрешци, Срп. Пожежени и Мачевићу, да у тамошњим матицама венчаних није забележен брак А. Ш. и Ф. Б. — Узета на знање одлука вис. сл. С. О. о издавању припомоћи из јерарх. фонда цркв. општине у Потпорњу и подели исте на јером. К. П. и јереја А. М. и друга одлука о подели припомоћи јером. М. Б. адм. ватинском и јерејима г. О. адм. потпорањском С. Д. админ. орешачком и Д. С. протопрезв. капелану белоцркванском. — Узет на знање извештај окр. протопрезв. белоцркванског К. Ц., да је увео у парохију и звање ј. Ж. О. новоизабраног паланачког пароха. — По наредби министарства просвете упућена парох. звања у Добрици и Паланци, да убележе исправке у тамошњим матицама крштених. — Узето на знање изјашњење ј. Г. П. из Добрице, да у тамошњим матицама крштених није могао да пађе тражени случај рођења и позват исти, да о томе и потражиоце извести. — Узет на знање одговор цркв. општине у Парти, да је бивши тамошњи администратор јер. К. Л. намирен и према приказаном рачуну те општине одбијен исти јереј са својим потраживањем. — На молбу министарства просвете, упућено парох. звање у Иланци, да исправи клаузулу у матици крштених. — На молбу епарх. конзисторије темишварске, достављена одлука високог С. О. К. удовој М. Н. и Ј. о стављеној јој у тегај мировини. — Молбе јер. А. М. и ђакона С. С. за припуштање стечајном испиту остављено до идуће седнице ил суспензо, уједно утврђена пристојба за стечајни испит. — На извештај ј. К. Л. да на заказано рочиште не може доћи, позива се исти за идућу седницу и за случај, ако опет не би дошао, поставља му се куратор у особи Др. С. Б. адвоката из Б. Цркве. — Између А. Х. и К. Г. разведен на основу злогбног напуштења брак и по истеку рока за позив приказаће се сва пресуда са свима списима М. Ц. С. — Остављен за идућу седницу предлог Л. К. изасланика админ. одбора о адфилирању село Златице манастиру Златици. — Поднесак цркв. општине велико маргитске против јер. С. Д. у ствари узимања наплате за богојављенску водичу пароха парћанског, уступа се истом пароху као и извештај референтов о објављивању у Митроп. Гласнику извештаја о раду конзисторије.

ЛИСТАК.

Вести.

Сазив св. Архијерејског Синода. Његова Светост сазвала је високопреосвештеноу Г. Г. Епископе српске православне карловачке Митрополије у седницу за недељу св. Отаца 14. (27.) Маја о. г.

Седнице Митрополијско Црквеног Савета отпочеће 16. (29.) Маја о. г.

Учитељско деоничарско друштво. У Новом Саду оснива се деоничарско друштво под именом: *Српска Учитељска новчана задруга, деоничарско друштво*. Досадашња учитељска задруга уписује сад деонице (акције). Досадашњим члановима урачунаће се уплаћени удели (честице) у деонице. Нови деоничари моћи ће врло лако уплатити деоницу, месечно све по 5 и 10 круна. *Деоница износи 50 К.* а биће уписано хиљаду односно две хиљаде деоница. Деонице се могу одма од данас уписивати, а крајњи је рок упису 31. децембар 1906. Управа моли другове учитеље и пријатеље своје, да се својски заузму за уписивање. Уписина је 1 К. по деоници. Ко жели да се упише, управа Српске учитељске новчане задруге у Новом Саду радо ће му послати проглас и уписни табак.

Напомена. Због нагомиланог посла у штампарији излази и овај број само на табаку.

У будуће ће лист излазити уредно на два табака.

Уредник: **Димитрије Руварац**, протојереј.

Читуља.

Окружни прота Јован Штековић.

У Беловару је умро у 69. години свога живота окружни протопрезвитер беловарски *Јован Штековић* 1. Априла.

Поставши 1886. окружним протом, за цело то време свога протопрезвитеровања био је посланик на земаљском и државном сабору, и као такав није чудо, што није могао вршити *онако* своје протопрезвитерске дужности, као што је дужан био, а особито у онако изложеном навали унијатској протопрезвитерату.

Ми се радујемо, што код најновијих избора није ни један наш протопрезвитер ил парох изабран за посланика — једино нам је жао, што чешински поп Јово не уђе у сабор, који би својом политичном спрежом осветлао образ српском свештенству.

А радујемо се с тога, што сваки од њих има

и сувише посла у својим парохијама и протопрезвитерату.

Прота је Штековић био од интелигентнијих српских свештеника, те је био и одликован златним крстом за саслуге.

Вечан спомен проти Јовану!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 36. 1—1

Управа манастира Бешенова расписује јавну дражбу на мањак за дан 7. (20.) Маја 1906. г. у 3 сата после подне, ради оправке унутрашњости цркве.

Прорачуном је установљена свота за зидарски, дунђерски и разни посао 8348 Круна а за уметнички (сликарски) посао по погодби од прилике 5000 Круна или за укупни посао 13348 Круна. Прорачун и нацрт могу се видети у канцеларији манастирској.

У манастиру Бешенову 16. (29.) Априла 1906.

Управа манастира.

Ad бр. К. 419/398. ex 1906.

37 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место канцелана окруж. протопрезвитера Карловачког са годишњом платом од 1000 круна коју ће своту изабрани из благјанице срп. народ. цркв. фондова и заклада добијати на у обичајени начин.

Компетенти имају своје правилно инструисане молбенице путем окр. протопрезв. звања овој конзисторији до конца Маја по ст. к. поднети

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 18. Априла (1. Маја) 1906.

Председништво.

Број 191. ex 1906.

2—2. 33

К. в. 103.

СТЕЧАЈ

Исписује се на парохију у Шуметлици, VI. разреда са роком до укључиво 17. (30.) априла 1906. године.

Молитељи имају своје прописно обложене молбенице до стављенога рока надлежним путем потписаној конзисторији поднети.

Из сједнице прав. срп. епарх. конзисторије у Пакрацу, 22. фебруара (7. Марта) 1906 године држане.

Председништво.

Ad бр. К. 499./424. ex 1906

38 1-3

Ad бр. К. 404/329 ex 1906.

3-3, 30.

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Марије Мигић рођ. Радотић из Осека против мужа јој Фрање Мигић сада непознатог боравишта, овим се речени Фрања позива, да у року од 90 дана рачунајући од првог уврштења овог едикта овој конзисторији или лично сам представе или место пребивалишта свога пријави, јер ће се у противном случају ова бракоразводна парница и без његовог суделовања наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 18. априла (1. маја) 1906. година.

Председништво.

Е Д И К Т

У бракоразводној парници Елеоноре Алиуш из Петроварадина, против супруга јој Јосипа Велеца сада непознатог боравишта, овим се расписује едикт за 90 дана с тим, да се има поминути Јосип Велеца у горњем року, рачунавајући од дана првог уврштења овога едикта овој Конзисторији или сам лично или преко свога заступника јавити, јер ће се иначе ова бракоразводна парница и без њега наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 21. марта (3. априла) 1906. г.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу крећати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована**са отвореним одушкама провиђена звона,**

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

5-3.

Илустровани ценовници и прорачуни трошна бесплатно и франко.

На миленајској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленајском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље, на годину 10 круна. Поједини бројеви 40 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филира од једног реда ситних слова. — Неблађена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно опћински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 300. 1906.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА